अपठितगद्यांशः

Standard difficulty · 20 questions · 40 marks · Time: 38 minutes

Name: _____ Date: _____ Score: ____ / 40

Show your working for Sections B and C. Answers are on the last page — try every question first!

Section A — Choose the correct answer 8 × 1 = 8 marks

1. गद्यांश पढ़कर उत्तर दीजिए।

शुक्रवासरे अस्माकं विद्यालयस्य द्वादश छात्राः शिक्षकेण सह कृषिक्षेत्रम् अगच्छन्। ते लोकयानेन तत्र प्राप्तवन्तः। तत्र छात्राः पक्वानि फलानि बलिष्ठान् वृषभान् च अपश्यन्। अजयः सर्वं ध्यानेन अपश्यत् पुस्तिकायां च अलिखत्। मध्याह्ने सर्वे वृक्षस्य छायायाम् उपविश्य भोजनम् अकुर्वन्। सायङ्काले प्रसन्नाः छात्राः गृहं प्रत्यागच्छन्। भ्रमणेन ज्ञानं वर्धते।

एकपदेन उत्तरत (एक पद में उत्तर दीजिए): छात्राः कदा गृहं प्रत्यागच्छन्?

(a) मध्याह्ने **(b)** पक्वानि **(c)** ज्ञानम् **(d)** सायङ्काले

2. गद्यांश पढ़कर उत्तर दीजिए।

शुक्रवासरे ममता मात्रा सह आपणम् अगच्छत्। आपणे महान् सम्मर्दः आसीत्। तत्र अनेके आपणिकाः शाकानि फलानि च विक्रीणन्ति स्म। माता मूलकानि वृन्ताकानि च अक्रीणात्। ममता दाडिमानि अक्रीणात्। फलविक्रेता अवदत्, “एतानि फलानि मधुराणि सन्ति।” ममता षष्टिः रूप्यकाणि अददात्। गृहम् आगत्य सा माता च फलानि जलेन प्रक्षाल्य अखादताम्।

एकपदेन उत्तरत (एक पद में उत्तर दीजिए): ममता किम् अक्रीणात्?

(a) मात्रा **(b)** फलानि **(c)** अनेके **(d)** दाडिमानि

3. गद्यांश पढ़कर उत्तर दीजिए।

अस्माकं विद्यालये एकः विशालः पुस्तकालयः अस्ति। तत्र विविधानि पुस्तकानि पत्रिकाः च सन्ति। प्रतिदिनं त्रयोदश छात्राः तत्र पठितुम् आगच्छन्ति। पुस्तकालयाध्यक्षः छात्रेभ्यः पुस्तकानि ददाति। पुस्तकालये सर्वे शान्त्या पठन्ति। सीमा प्रतिसप्ताहं द्वे पुस्तके नयति। सा कथाः विज्ञानपुस्तकानि च पठितुम् इच्छति। पुस्तकानि अस्माकं श्रेष्ठानि मित्राणि सन्ति।

अस्य गद्यांशस्य उचितं शीर्षकं चिनुत (उचित शीर्षक चुनिए):

(a) मम प्रियः ऋतुः **(b)** जलस्य संरक्षणम्

(c) अस्माकं पुस्तकालयः **(d)** आपणे एकः दिवसः

4. गद्यांश पढ़कर उत्तर दीजिए।

गतमासे अस्माकं विद्यालये क्रीडादिवसः अभवत्। तस्मिन् दिवसे सर्वे छात्राः उत्साहेन क्रीडाक्षेत्रम् आगच्छन्। प्रधानाचार्यः क्रीडायाः महत्त्वम् अवदत्। धावनस्पर्धायां द्वादश छात्राः अधावन्। तेषु अजयः प्रथमः अभवत्, सुमितः च द्वितीयः अभवत्। कूर्दनस्पर्धायां मीना प्रथमा अभवत्। अन्ते प्रधानाचार्यः विजेतृभ्यः पुरस्कारान् अयच्छत्। क्रीडया शरीरं स्वस्थं मनः च प्रसन्नं भवति।

‘अधावन्’ इति क्रियापदस्य कर्तृपदं किम्?

(a) अजयः **(b)** स्वस्थम् **(c)** छात्राः **(d)** द्वादश

5. गद्यांश पढ़कर उत्तर दीजिए।

अस्माकं गृहस्य समीपे एकं सुन्दरम् उद्यानम् अस्ति। तत्र सप्तदश विशालाः वृक्षाः सन्ति। उद्याने नीलानि पीतानि च पुष्पाणि विकसन्ति। वृक्षेषु खगाः मधुरं कूजन्ति। लता प्रतिदिनं सायङ्काले पितामह्या सह उद्यानं गच्छति। सा तत्र भ्रमति पुष्पाणि च पश्यति। उद्यानपालः वृक्षान् जलेन सिञ्चति। सः उद्यानं स्वच्छं रक्षति। उद्यानस्य वायुः शुद्धः भवति। अतः उद्यानं सर्वेभ्यः रोचते।

'शुद्धः' इति विशेषणस्य विशेष्यपदं किम्?

(a) सप्तदश **(b)** समीपे **(c)** पितामह्या **(d)** वायुः

6. गद्यांश पढ़कर उत्तर दीजिए।

भारते षट् ऋतवः भवन्ति। तेषु अजयाय ग्रीष्मः सर्वाधिकं रोचते। ग्रीष्मे सूर्यः तीव्रं तपति। दिवसाः दीर्घाः भवन्ति। जनाः शीतलं जलं पिबन्ति। ग्रीष्मे अजयः प्रतिदिनं तरणतालं गत्वा तरति। अजयः वदति, "सर्वे ऋतवः सुन्दराः सन्ति, परं ग्रीष्मः मम प्रियतमः ऋतुः।"

'भानुः' इति पदस्य पर्यायपदं गद्यांशात् चिनुत:

(a) ऋतवः **(b)** षट् **(c)** सूर्यः **(d)** सुन्दराः

7. गद्यांश पढ़कर उत्तर दीजिए।

अस्माकं गृहस्य समीपे एकं सुन्दरम् उद्यानम् अस्ति। तत्र नव विशालाः वृक्षाः सन्ति। उद्याने नीलानि श्वेतानि च पुष्पाणि विकसन्ति। वृक्षेषु खगाः मधुरं कूजन्ति। लता प्रतिदिनं सायङ्काले पितामह्या सह उद्यानं गच्छति। सा तत्र भ्रमति पुष्पाणि च पश्यति। उद्यानपालः वृक्षान् जलेन सिञ्चति। सः उद्यानं स्वच्छं रक्षति। उद्यानस्य वायुः शुद्धः भवति। अतः उद्यानं सर्वेभ्यः रोचते।

'मलिनम्' इति पदस्य विलोमपदं गद्यांशात् चिनुत:

(a) विशालाः **(b)** सुन्दरम् **(c)** स्वच्छम् **(d)** पुष्पाणि

8. 'पूर्णवाक्येन उत्तरत' का अर्थ है:

(a) पूरे वाक्य में उत्तर दीजिए **(b)** विलोम लिखिए
(c) पर्याय लिखिए **(d)** शीर्षक लिखिए

Section B — Short answer 8 × 2 = 16 marks

9. गद्यांश पढ़कर उत्तर दीजिए।

बुधवासरे अस्माकं विद्यालयस्य दश छात्राः शिक्षकेण सह वनस्पत्युद्यानम् अगच्छन्। ते रेलयानेन तत्र प्राप्तवन्तः। तत्र छात्राः हरिताः लताः विविधान् वृक्षान् च अपश्यन्। विनयः सर्वं ध्यानेन अपश्यत् पुस्तिकायां च अलिखत्। मध्याह्ने सर्वे वृक्षस्य छायायाम् उपविश्य भोजनम् अकुर्वन्। सायङ्काले प्रसन्नाः छात्राः गृहं प्रत्यागच्छन्। भ्रमणेन ज्ञानं वर्धते।

एकपदेन उत्तरत (एक पद में उत्तर दीजिए): कः पुस्तिकायाम् अलिखत्?

10. गद्यांश पढ़कर उत्तर दीजिए।

गतमासे अस्माकं विद्यालये क्रीडादिवसः अभवत्। तस्मिन् दिवसे सर्वे छात्राः उत्साहेन क्रीडाक्षेत्रम् आगच्छन्। प्रधानाचार्यः क्रीडायाः महत्त्वम् अवदत्। धावनस्पर्धायां सप्त छात्राः अधावन्। तेषु तरुणः प्रथमः अभवत्, दीपकः च द्वितीयः अभवत्। कूर्दनस्पर्धायां ममता प्रथमा अभवत्। अन्ते प्रधानाचार्यः विजेतृभ्यः पुरस्कारान् अयच्छत्। क्रीडया शरीरं स्वस्थं मनः च प्रसन्नं भवति।

एकपदेन उत्तरत (एक पद में उत्तर दीजिए): धावनस्पर्धायां कति छात्राः अधावन्?

11. गद्यांश पढ़कर उत्तर दीजिए।

रविवासरे ममता मात्रा सह आपणम् अगच्छत्। आपणे महान् सम्मर्दः आसीत्। तत्र अनेके आपणिकाः शाकानि फलानि च विक्रीणन्ति स्म। माता मूलकानि गृञ्जनकानि च अक्रीणात्। ममता सेवफलानि अक्रीणात्। फलविक्रेता अवदत्, “एतानि फलानि मधुराणि सन्ति।” ममता त्रिंशत् रूप्यकाणि अददात्। गृहम् आगत्य सा माता च फलानि जलेन प्रक्षाल्य अखादताम्।

एकपदेन उत्तरत (एक पद में उत्तर दीजिए): आपणे कः आसीत्?

12. गद्यांश पढ़कर उत्तर दीजिए।

अस्माकं विद्यालये एकः विशालः पुस्तकालयः अस्ति। तत्र विविधानि पुस्तकानि पत्रिकाः च सन्ति। प्रतिदिनं सप्त छात्राः तत्र पठितुम् आगच्छन्ति। पुस्तकालयाध्यक्षः छात्रेभ्यः पुस्तकानि ददाति। पुस्तकालये सर्वे शान्त्या पठन्ति। रीता प्रतिसप्ताहं द्वे पुस्तके नयति। सा कथाः विज्ञानपुस्तकानि च पठितुम् इच्छति। पुस्तकानि अस्माकं श्रेष्ठानि मित्राणि सन्ति।

पूर्णवाक्येन उत्तरत (पूरे वाक्य में उत्तर दीजिए): रीता किं पठितुम् इच्छति?

13. गद्यांश पढ़कर उत्तर दीजिए।

भारते षट् ऋतवः भवन्ति। तेषु विनयाय वसन्तः सर्वाधिकं रोचते। वसन्ते वृक्षेषु नवानि पत्राणि आगच्छन्ति। उद्यानेषु पुष्पाणि विकसन्ति। कोकिलाः मधुरं कूजन्ति। वसन्ते विनयः प्रतिदिनम् उद्याने भ्रमति। विनयः वदति, “सर्वे ऋतवः सुन्दराः सन्ति, परं वसन्तः मम प्रियतमः ऋतुः।”

पूर्णवाक्येन उत्तरत (पूरे वाक्य में उत्तर दीजिए): वसन्ते विनयः प्रतिदिनं किं करोति?

14. गद्यांश पढ़कर उत्तर दीजिए।

गतमासे अस्माकं विद्यालये क्रीडादिवसः अभवत्। तस्मिन् दिवसे सर्वे छात्राः उत्साहेन क्रीडाक्षेत्रम् आगच्छन्। प्रधानाचार्यः क्रीडायाः महत्त्वम् अवदत्। धावनस्पर्धायां पञ्च छात्राः अधावन्। तेषु अनिलः प्रथमः अभवत्, विनयः च द्वितीयः अभवत्। कूर्दनस्पर्धायां सुधा प्रथमा अभवत्। अन्ते प्रधानाचार्यः विजेतृभ्यः पुरस्कारान् अयच्छत्। क्रीडया शरीरं स्वस्थं मनः च प्रसन्नं भवति।

गद्यांश में ‘तेषु’ सर्वनाम किस संज्ञा के स्थान पर आया है?

15. गद्यांश पढ़कर उत्तर दीजिए।

भारते षट् ऋतवः भवन्ति। तेषु अमिताय वर्षर्तुः सर्वाधिकं रोचते। वर्षर्तौ आकाशे मेघाः गर्जन्ति। प्रभूतं जलं वर्षति। मयूराः नृत्यन्ति। वर्षर्तौ अमितः प्रतिदिनं कागदनौकाः जले चालयति। अमितः वदति, “सर्वे ऋतवः सुन्दराः सन्ति, परं वर्षर्तुः मम प्रियतमः ऋतुः।”

‘जलदाः’ इति पदस्य पर्यायपदं गद्यांशात् चित्वा लिखत।

16. गद्यांश पढ़कर उत्तर दीजिए।

शनिवासरे अस्माकं विद्यालयस्य षोडश छात्राः शिक्षकेण सह सङ्ग्रहालयम् अगच्छन्। ते लोकयानेन तत्र प्राप्तवन्तः। तत्र छात्राः सुन्दराणि चित्राणि पुरातनानि भाण्डानि च अपश्यन्। तरुणः सर्वं ध्यानेन अपश्यत् पुस्तिकायां च अलिखत्। मध्याह्ने सर्वे वृक्षस्य छायायाम् उपविश्य भोजनम् अकुर्वन्। सायङ्काले प्रसन्नाः छात्राः गृहं प्रत्यागच्छन्। भ्रमणेन ज्ञानं वर्धते।

अस्य गद्यांशस्य कृते उचितं शीर्षकं लिखत।

Section C — Word problems 4 × 4 = 16 marks

17. गद्यांश पढ़कर उत्तर दीजिए।

बुधवासरे सुनीता मात्रा सह आपणम् अगच्छत्। आपणे महान् सम्मर्दः आसीत्। तत्र अनेके आपणिकाः शाकानि फलानि च विक्रीणन्ति स्म। माता हरितशाकानि वृन्ताकानि च अक्रीणात्। सुनीता नारङ्गफलानि अक्रीणात्। फलविक्रेता अवदत्, “एतानि फलानि मधुराणि सन्ति।” सुनीता षष्टिः रूप्यकाणि अददात्। गृहम् आगत्य सा माता च फलानि जलेन प्रक्षाल्य अखादताम्।

(क) एकपदेन उत्तरत: (i) सुनीता कया सह आपणम् अगच्छत्? (ii) सुनीता कति रूप्यकाणि अददात्? (ख) पूर्णवाक्येन उत्तरत: फलविक्रेता किम् अवदत्? (ग) अस्य गद्यांशस्य उचितं शीर्षकं लिखत। (घ) भाषिककार्यम्: (i) ‘अवदत्’ इति क्रियापदस्य कर्तृपदं किम्? (ii) ‘एकः’ इति पदस्य विलोमपदं गद्यांशात् चित्वा लिखत।

18. गद्यांश पढ़कर उत्तर दीजिए।

अस्माकं विद्यालये एकः विशालः पुस्तकालयः अस्ति। तत्र विविधानि पुस्तकानि पत्रिकाः च सन्ति। प्रतिदिनं त्रयोदश छात्राः तत्र पठितुम् आगच्छन्ति। पुस्तकालयाध्यक्षः छात्रेभ्यः पुस्तकानि ददाति। पुस्तकालये सर्वे शान्त्या पठन्ति। नेहा प्रतिसप्ताहं द्वे पुस्तके नयति। सा कथाः विज्ञानपुस्तकानि च पठितुम् इच्छति। पुस्तकानि अस्माकं श्रेष्ठानि मित्राणि सन्ति।

(क) एकपदेन उत्तरत: (i) नेहा प्रतिसप्ताहं कति पुस्तके नयति? (ii) पुस्तकालयः कुत्र अस्ति? (ख) पूर्णवाक्येन उत्तरत: पुस्तकालये कानि सन्ति? (ग) अस्य गद्यांशस्य उचितं शीर्षकं लिखत। (घ) भाषिककार्यम्: (i) ‘आगच्छन्ति’ इति क्रियापदस्य कर्तृपदं किम्? (ii) ‘लघुः’ इति पदस्य विलोमपदं गद्यांशात् चित्वा लिखत।

19. गद्यांश पढ़कर उत्तर दीजिए।

अस्माकं गृहस्य समीपे एकं सुन्दरम् उद्यानम् अस्ति। तत्र पञ्च विशालाः वृक्षाः सन्ति। उद्याने रक्तानि पीतानि च पुष्पाणि विकसन्ति। वृक्षेषु खगाः मधुरं कूजन्ति। रीता प्रतिदिनं प्रातःकाले पितामहेन सह उद्यानं गच्छति। सा तत्र भ्रमति पुष्पाणि च पश्यति। उद्यानपालः वृक्षान् जलेन सिञ्चति। सः उद्यानं स्वच्छं रक्षति। उद्यानस्य वायुः शुद्धः भवति। अतः उद्यानं सर्वेभ्यः रोचते।

(क) एकपदेन उत्तरत: (i) वृक्षेषु के कूजन्ति? (ii) उद्यानस्य वायुः कीदृशः भवति? (ख) पूर्णवाक्येन उत्तरत: उद्याने कीदृशानि पुष्पाणि विकसन्ति? (ग) अस्य गद्यांशस्य उचितं शीर्षकं लिखत। (घ) भाषिककार्यम्: (i) 'सिञ्चति' इति क्रियापदस्य कर्तृपदं किम्? (ii) 'लघवः' इति पदस्य विलोमपदं गद्यांशात् चित्वा लिखत।

20. गद्यांश पढ़कर उत्तर दीजिए।

गतमासे अस्माकं विद्यालये क्रीडादिवसः अभवत्। तस्मिन् दिवसे सर्वे छात्राः उत्साहेन क्रीडाक्षेत्रम् आगच्छन्। प्रधानाचार्यः क्रीडायाः महत्त्वम् अवदत्। धावनस्पर्धायां चतुर्दश छात्राः अधावन्। तेषु विनयः प्रथमः अभवत्, अरुणः च द्वितीयः अभवत्। कूर्दनस्पर्धायां ममता प्रथमा अभवत्। अन्ते प्रधानाचार्यः विजेतृभ्यः पुरस्कारान् अयच्छत्। क्रीडया शरीरं स्वस्थं मनः च प्रसन्नं भवति।

(क) एकपदेन उत्तरत: (i) कः क्रीडायाः महत्त्वम् अवदत्? (ii) धावनस्पर्धायां कः द्वितीयः अभवत्? (ख) पूर्णवाक्येन उत्तरत: प्रधानाचार्यः अन्ते किम् अकरोत्? (ग) अस्य गद्यांशस्य उचितं शीर्षकं लिखत। (घ) भाषिककार्यम्: (i) 'अयच्छत्' इति क्रियापदस्य कर्तृपदं किम्? (ii) 'आदौ' इति पदस्य विलोमपदं गद्यांशात् चित्वा लिखत।

Want another sheet on this chapter? In the Ambiful Worksheets app every sheet is new, with its answer key, and your child never gets the same question twice.

Scan the code to get the free app, or open **worksheets.ambiful.com/get**

Answer key

अपठितगद्यांशः · AW-9SK-APG-2026-V1 · For parents — fold back or tear off before handing the sheet to your child.

Q	Answer	Working
1	(d) सायङ्काले	—
2	(d) दाडिमानि	—
3	(c) अस्माकं पुस्तकालयः	—
4	(c) छात्राः	—
5	(d) वायुः	—
6	(c) सूर्यः	—
7	(c) स्वच्छम्	—
8	(a) पूरे वाक्य में उत्तर दीजिए	—
9	विनयः	—
10	सप्त	—
11	सम्मर्दः	—
12	सा कथाः विज्ञानपुस्तकानि च पठितुम् इच्छति।	उत्तर गद्यांश के वाक्य से।
13	वसन्ते विनयः प्रतिदिनम् उद्याने भ्रमति।	उत्तर गद्यांश के वाक्य से।
14	छात्रेषु	—
15	मेघाः	'जलदाः' और 'मेघाः' का अर्थ एक है; गद्यांश में: वर्षर्तौ आकाशे मेघाः गर्जन्ति।
16	शैक्षिकं भ्रमणम्	कोई भी उचित शीर्षक जो मुख्य भाव बताए।
17	(क) (i) मात्रा (ii) षष्टिः (ख) फलविक्रेता अवदत्, "एतानि फलानि मधुराणि सन्ति।" (ग) आपणे एकः दिवसः (घ) (i) फलविक्रेता (ii) अनेके	हर उत्तर गद्यांश पर आधारित हो।
18	(क) (i) द्वे (ii) विद्यालये (ख) तत्र विविधानि पुस्तकानि पत्रिकाः च सन्ति। (ग) अस्माकं पुस्तकालयः (घ) (i) छात्राः (ii) विशालः	हर उत्तर गद्यांश पर आधारित हो।
19	(क) (i) खगाः (ii) शुद्धः (ख) उद्याने रक्तानि पीतानि च पुष्पाणि विकसन्ति। (ग) सुन्दरम् उद्यानम् (घ) (i) उद्यानपालः (ii) विशालाः	हर उत्तर गद्यांश पर आधारित हो।
20	(क) (i) प्रधानाचार्यः (ii) अरुणः (ख) अन्ते प्रधानाचार्यः विजेतृभ्यः पुरस्कारान् अयच्छत्। (ग) विद्यालये क्रीडादिवसः (घ) (i) प्रधानाचार्यः (ii) अन्ते	हर उत्तर गद्यांश पर आधारित हो।

Ambiful Worksheets · worksheets.ambiful.com · Not affiliated with CBSE / NCERT AW-9SK-APG-2026-V1 · Page 6